

Skokan roka

Tajomstvo úspechu PD Kalná

10

Majetkové pojmy v družstve

Aké poznáme z hľadiska práva?

08

Farmárová nedeľa na živo

Poslucháčom radil Daniel J. Kratky

13

FARMAGAZÍN

Spoľahlivý poradca pre poľnohospodárov

Február 2012

KONTROLOVAŤ ALEBO VLASTNIŤ?

Vydavateľ: **LAWFARM**® Spoločné riešenie pre poľnohospodárov

Partner:

FARMFÓRUM REGIÓŇ JAR 2012

Srdečne Váš pozývame na 5.kolo obľúbenej celoslovenskej siete vzdelávacích seminárov.

AKO PREMENIŤ VÄČŠÍ BALÍK DPL NA VLASTNÍCTVO DRUŽSTVA

Hlavný prednášajúci:

Daniel J. Kratky

a ďalší špecialisti

22.3.2012 - Trnava

Len pre pozvané družstvá

**BEZPEČNÝ PRECHOD OD KONTROLNEJ
POZÍCIE K VLASTNÍCKEJ POZÍCII V DRUŽSTVE**

Seminár je určený hlavne pre manažérov družstiev, ktorí majú v podnikoch nakúpený väčší balík družstevných podielnických listov a uvedomujú si, že vlastníctvo DPL nie je vlastníctvo družstva.

FARMFÓRUM REGIÓŇ
JAR 2012

Informácie:

www.farmforum-region.sk

Organizátor:

Partner:

Mediálni partneri:

Čo je doma sa vraj ráta...

Zrejme si každý inak vysvetlí obsah týchto slov. Mám však na mysli tvrdenie, že potraviny najlepšie prospejú ľudskému organizmu vtedy, keď sa dorobia v prostredí, v ktorom žijeme. Povedané inak – ak by sme pili mlieko od kráv, ktoré sa chovajú na Slovensku, ak by sme konzumovali mäso zo zvierat z našich maštali, ovocie a zeleninu zo sadov a polí medzi Dunajom a Tatrami – náš organizmus by to vraj všetko dokázal lepšie stráviť. Agrárne samosprávy už prakticky dvadsať rokov upozorňujú na vysoké negatívne saldo zahraničného obchodu. Ich nástojenie na tom, aby sme kupovali slovenské potraviny, sa už stalo frázou. Uvedomila som si to však naplno vtedy, keď som v jednom supermarkete pristihla ekonóma istého družstva, ako si do nákupného košíka kladie dva kartóny poľského trvanlivého mlieka. Nevdojak mi z úst vyšla veta: „A to vy takto podporujete slovenskú produkciu?“ Jeho lakonická odpoveď – „je lacnejšie“ – vyvolala na mojej tvári zvláštny úsmev. O nejaký čas sme sa stretli pri okrúhlym stole na tému – podpora slovenskej produkcie. So zamietením sypal z rukáva cifry ilustrujúce potlačanie slovenskej produkcie dovozom potravín. Vtedy som si povedala: „Čo tak začať od seba?“ Domnievam sa, že cifry iba ilustrujú realitu. Zmena vlastného postoja však iste skôr prispeje k zlepšeniu. Aj v prípade nápravy verejnej mienky o poľnohospodárskych družstvách. Tento rok, ktorý vyhlásila OSN za Medzinárodný rok družstiev ponúka na to ideálny priestor.

Soňa Ludvighová
Šéfredaktorka časopisu FARMAGAZÍN
ludvighova@lawfarm.info

“

**Nestrácajte čas
hľadaním prekážok
tam, kde možno
žiadne nie sú.**

FRANZ KAFKA

Kontrolná pozícia neznamená majetkovú pozíciu v družstve

Martin Hubinský

**Segmentový manažér
pre poľnohospodárstvo
Všeobecnej úverovej banky**

Má na poskytovanie úveru vplyv, či je v družstve reálny majoritný vlastník alebo skupina vlastníkov?

Otázka vlastníckej štruktúry poľnohospodárskeho družstva z pohľadu početnosti vlastníkov v istých situáciách môže zohrať úlohu. Samozrejme pri financovaní podniku so štandardnými výsledkami hospodárenia to nemá veľký vplyv. Otázka vlastníckej štruktúry sa dostáva do popredia v prípade neštandardných požiadaviek a komplikovaných transakcií, kedy by banka na dozabezpečovanie svojich pohľadávok mohla požadovať dodatočný collateral (vedľajšie či súbežné zabezpečenie) vo forme avalovania firemných zmeniek (ručenia firemnými zmenkami) majoritnými vlastníkami družstva, respektíve ich osobného ručenia, čo by v prípade veľkého počtu vlastníkov transakcií bolo takmer nemožné.

“

Za majiteľov družstva sa často považujú tí, ktorí kúpili väčší balík družstevných podielnických listov. Nekúpili si však majetkovú pozíciu, ale iba nádej, že sa raz dočkajú výnosu zo svojej investície.

OBSAH VYDANIA

Ako získať vlastnícku pozíciu v družstve?
04

Úvod a obsah vydania
03

Investor versus majiteľ
06

Aktuality agrosektora
09

Majetkové pojmy v družstve
08

Menia zastarane predstavy
10

LawFarm Revue
12

Pýtate sa
13

Kontakty na redakciu:

Vydavateľ: LawFarm, s.r.o., Štúrova 28, 040 01 Košice, T: 055 / 694 17 45, F: 055 / 623 03 64,
E: redakcia@lawfarm.info, W: www.lawfarm.info, šéfredaktor: Soňa Ludvighová, E: ludvighova@lawfarm.info

© Copyright LawFarm, s.r.o.

Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Preberanie, šírenie, rozmnožovanie či iné použitie textov a ostatného obsahu časopisu FARMAGAZÍN akýmkoľvek spôsobom, je možné len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa. FARMAGAZÍN je samostatne nepredajný a určený pre uzatvorený okruh osôb. Vydavateľ ako oprávnený zástupca autorov článkov zverejnených v tomto vydaní si vyhradzuje právo udeľovať súhlas na verejné rozširovanie rozmnoženiny týchto článkov podľa § 33 ods. 1 písm. a) a d) autorského zákona.

Ako získať vlastnícku pozíciu v družstve ?

V súčasnom období sme svedkami vlastnickej konsolidácie poľnohospodárskych družstiev. Manažéri pochopili, že ak chcú efektívne riadiť družstvo, musia mať v rukách také nástroje, aby získali silnú pozíciu na členskej schôdzi družstva a v predstavenstve. Aby so zodpovednosťou, ktorú chcú na seba prevziať, mali v rukách aj adekvátnu mieru kompetencie.

Daniel J. Kratky:

“

V družstvách, ktoré prešli transformáciou a vydali družstevné podielnické listy, podnikajú dve skupiny osôb. Tou prvou sú členovia družstva a tou druhou vlastníci družstevných podielnických listov.

”

Viacerí už urobili krok k tomu, aby získali kontrolnú pozíciu. Napríklad kupovaním družstevných podielnických listov (DPL). Podľa právneho experta spoločnosti LawFarm Daniela J. Kratkeho však „bromadenie DPL ich skupovaním síce niekedy môže zabezpečiť obmedzenú kontrolnú pozíciu, ale nemusí to byť efektívny nástroj k riadeniu družstva. Tým správnym krokom k cieľu je prechod od kontrolnej k vlastníckej pozícii.“

V rozhovore s ním sa pokúsime načrtnúť problematiku v širších súvislostiach.

Mnohí manažéri sú presvedčení o tom, že sila ich pozície je v tom, ak majú v rukách 51 percent vydaných DPL. Domnievajú sa, že získali kontrolnú pozíciu. Pripomeňme si, kedy možno hovoriť o takzvanej kontrolnej pozícii v družstve?

Najprv si povedzme, čo je to - kontrolná pozícia. Termín „kontrola nad právnickou osobou“ je presne definovaný zákonom. Túto definíciu však nenájdeme v ustanoveniach o družstve. Najčastejšie sa používa v legislatíve o cenných papieroch. Ale keby sme chceli urobiť paralelu vo vzťahu k družstvám alebo k družstevnému právu, tak kontrolná pozícia je taká pozícia, ktorá zabezpečuje viac ako 50% hlasovacích práv na členskej schôdzi, právo odvolať či voliť konkrétne osoby v predstavenstve, či inak realizovať vplyv na riadenie družstva. Takýto vplyv nemusí byť tzv. priamy, ale aj nepriamy, keď svoje práva vykonávame napr. prostredníctvom s.r.o., ktorej sme spoločníkom. Zjednodušene to znamená, že musíme mať v rámci všetkých orgánov družstva vplyv na rozhodovanie o všetkých kľúčových veciach v rámci života družstva.

Viacerí si ale myslia, že získali kontrolnú pozíciu získaním 51 percent všetkých vydaných DPL...

Zjednodušene môžeme povedať, že v družstvách, ktoré prešli transformáciou a vydali družstevné podielnické listy, podnikajú dve skupiny osôb. Tou prvou sú členovia družstva a tou druhou vlastníci družstevných podielnických listov. Ak by sme parafrázovali ustanovenia Nariadenia Rady (ES) č. 1435/2003 z 22. júla 2003 o stanovách Európskeho družstva (SCE), druhú skupinu osôb by sme mohli v podstate definovať ako investorov.

Na rovinu teda treba povedať, že vlastníci DPL je akýmsi slovenským investorom družstva. Zdôrazňujem - len investorom v družstve, pretože investoval finančné prostriedky do nákupu osobitných cenných papierov - DPL, ktoré družstvo vydalo.

Reálne však investovali iba tí, ktorí kúpili DPL od vlastníkov. Veľká väčšina vlastníkov DPL získala tieto osobitné cenné papiere ako akúsi kompenzáciu za to, že do družstva vložili sami, alebo ich predkovia majetok v čase kolektívizácie. Aj tí sú investormi?

Pozrime sa na to z príľahavejšieho uhla pohľadu. Ak DPL získal terajší vlastníci kúpou od majiteľov, ktorým ich vydalo družstvo, tak prakticky investoval finančné prostriedky do nákupu DPL. Je teda klasickým kapitálovým investorom. Dalo by sa to prirovnať kúpe akcií obchodnej spoločnosti. Ak prijímame myšlienku, že vlastníci DPL je prakticky investor, tak určite budete súhlasiť s tvrdením, že investor očakáva zhodnotenie finančných prostriedkov z danej investície. Investor neočakáva, že sa bude podieľať na riadení spoločnosti, lebo to primárne nesúvisí s pozíciou investora. Keď nakúpi akcie, ktoré sú verejne obchodovateľné, tak nemá ambíciu cez nejakých pár akcií dostať sa do vedenia nejakej akciovej spoločnosti. Chce dividendu. Nič viac. To znamená, že pozícia vlastníka DPL je pozíciou investora do družstva...

... bez ohľadu na to, či ide o pôvodného vlastníka DPL alebo toho, ktorý od pôvodných vlastníkov kúpil DPL?

Iste. Takúto skupinu investorov, bez ohľadu na to, že DPL sú slovenským unikátom, pozná aj právo európskeho družstva, ako som už uviedol. Pozná skupinu investorov, ktorí investujú do družstva finančné prostriedky a nepodieľajú sa na riadení či činnosti družstva ako takého. To je, ako som už povedal, druhá kategória osôb, ktoré sa podieľajú nejakým spôsobom na živote toho družstva. Avšak na rozdiel od slovenskej právnej úpravy sú jeho členmi. Takže je to niečo, čo v princípe právo pozná. Je to normálny inštitút, ktorý existuje. A aké sú očakávania investora? Investor očakáva výnos. Nič viac a nič menej. Viacerí manažéri družstiev priznali, že takto sa správajú aj vlastníci DPL. Majú v rukách osobitné cenné papiere a žiadajú

družstvo, aby sa podieľali na zisku družstva. Chcú teda akúsi dividendu ak by sme použili jazyk akciového práva.

Nahliadnime do práv investora...

Takýto investor má také práva ako akýkoľvek iný, ktorý investoval peniaze. Z tých peňazí očakáva výnos, v závislosti od hospodárenia danej spoločnosti - v našom prípade družstva. Avšak s tým rozdielom, že družstevný investor nielen že nevytvára na to, či družstvo zisk vytvorí alebo nie, ale dokonca ani na to, či ho rozdelí na výplatu medzi vlastníkov DPL ako investorov. Aj vlastník DPL investoval finančné prostriedky a očakáva výnos v podobe podielu zo zisku. Ak družstvo zisk vytvorí, časť z neho môže rozdeliť medzi členov. Aj vlastník DPL má minimálne taký istý nárok na podiel na zisku ako člen družstva. To je pozícia, ktorá je typická pre akéhokoľvek kapitálového investora. Jednoducho - investoval peniaze do nejakých cenných papierov, lebo očakáva budúci výnos. Niekedy sa v tejto súvislosti hovorí o kúpe nádeje, čo je vystižný právny termín.

V poľnohospodárskej praxi sa stretávame s tvrdením, že ak majú povedzme členovia predstavenstva družstva v rukách 51 percent vydaných DPL, že už majú 51 percentný podiel na majetku družstva.

Keďže s DPL, ak ich vlastní členovia družstva, sú zviazané hlasovacie práva, tak pri držbe 51 percent vydaných DPL môže mať takýto investor 51 percent hlasov na členskej schôdzi. Ak majú členovia predstavenstva nadpolovičnú väčšinu hlasov, dokážu na schôdzi presadiť svoje rozhodnutia. Keďže môžu presadiť na členskej schôdzi akékoľvek rozhodnutie, tak sa im z laického pohľadu javí, že sa správajú ako vlastníci, pretože členská schôdza im odsúhlasí všetko, čo potrebujú.

Čiže, majú kontrolnú pozíciu a domnievajú sa, že už majú aj vlastnícku?

Presnejšie - majú len pozíciu majoritného kapitálového investora. Pokiaľ teda majú pozíciu majoritného kapitálového investora, majú družstvo pod kontrolou z hľadiska počtu hlasov len vtedy, ak je pozícia kapitálového investora (teda vlastníka DPL) prepojená s členskou pozíciou.

Predstavte si ale situáciu, že osoba, ktorá má pozíciu majoritného kapitálového investora prestane byť členom. Potom už nemôže s DPL vykonávať žiadne hlasovacie práva. Jeho pozícia sa z kontrolnej zmenila na nulovú. Jeho kapitálová pozícia stratila prepojenie s členskou a stratila sa kontrola nad družstvom. Ale vôbec nemôžeme hovoriť o tom, že on je majoritným vlastníkom družstva. Lebo keby bol vlastníkom, tak ho nikto nemôže z tej pozície vytesniť. Klasická kontrolná pozícia nemôže byť podmienená členstvom v družstve. To je ako keby ste ako majoritný akcionár v akciovej spoločnosti mohli vykonávať akcionárske práva len ak ste jej zamestnancom. Skúsenosti z praxe vravia o tom, že väčšina manažérov si to zamieňa. Situácia reálnej praxe naozaj napovedá, že pokiaľ

tieto osoby nakúpia príslušný balík DPL, tak si myslia, že sú majoritnými vlastníkami družstva. Jednoducho sa domnievajú, že ich vlastnícka majorita sa odvíja od počtu hlasov na členskej schôdzi. O vlastníckej majorite však môžeme hovoriť iba vtedy, ak ide o vlastníctvo *majoritného percenta základného imania družstva alebo za istých okolností obchodného imania družstva.*

Daniel J. Kratky:

“

Vlastník DPL je akýmsi slovenským investorom družstva.

Tí ktorí skupujú tieto cenné papiere v záujme získania vlastníckej majority sa však dostávajú len do pozície majoritného kapitálového investora.

Z tohto teda vyplýva, že vlastníctvo podielu v družstve a vlastníctvo družstevných podielnických listov sú dve rozdielne veci...

Sú to dve odlišné galaxie. Jedno nemá súvis s druhým. V zásade to znamená, že aj keď má niekto v rukách hoci aj 90 percent vydaných DPL, ale vlastní iba dve percentá základného imania družstva, je iba dvojpercentným vlastníkom družstva. A naopak, možno má iba jednu DPL, ale vlastní 90 percent obchodného imania družstva. Zjednodušene povedané - družstevný podielnický list, ktorý je jednou z alternatívnych ciest k vlastníctvu družstva sa mylne vydáva nie za jednu z ciest vedúcu k vlastníctvu družstva, ale za cieľ ktorým sa toto vlastníctvo vykonáva. Vlastníctvo sa však vykonáva vždy iba cez členský vklad alebo cez ďalšiu majetkovú účasť. Nikdy nie cez DPL.

Prečo si to ale mnohí manažéri pletú?

O tom by sa dali viesť siahodlhé diskusie. Na pozadí je však často fakt, že viacerí predsedovia družstiev si myslia, že sa dokážu zorientovať vo všetkom. Že dokážu byť manažérom, agronomom či zootechnikom, ale aj právnikom či ekonómom. Dobrý manažér však vie, že iné odbornosti musí jednoducho nakupovať u iných odborníkov. Svoj podiel na mylnom ponímaní situácie však, musím povedať, majú aj niektorí právnici. Keďže družstevné právo nie je preferovanou právnou disciplínou, nie každý sa v tejto oblasti orientuje do tej miery, aby mohol poskytnúť kompetentné vyjadrenia a stanoviská. Čo je takmer pravidlom - právnici si zamieňajú princípy, ktoré platia v obchodných spoločnostiach s princípmi, ktoré platia v družstvách. Sú to však dva odlišné inštitúty.

Ako teda prejsť z kontrolnej na vlastnícku pozíciu? Kedy si môže niekto povedať, že je vlastníkom družstva?

Výraz „vlastník družstva“ sa používa veľmi často. Nie je to síce presný výraz, aj keď sa bežne používa. Ak sa ale budeme pridržiavať tejto terminológii, tak môžeme povedať, že vlastníkom, alebo majiteľom družstva je tá osoba, ktorá môže o sebe povedať, že má priamo alebo sprostredkovane cez napr. s.r.o. v majetku taký členský vklad alebo ďalšiu majetkovú účasť, ktorá sa rovná minimálne 51 percentám základného imania družstva alebo obchodného imania družstva. Uvedené samozrejme platí len vtedy, ak dané družstvo má stanovy a ďalšie interné dokumenty, ktoré znesú prísne odborné kritéria a sú „ušíte na mieru“ daného družstva. Samotné okopírovanie stanov susedného družstva, ktoré pripravil „bratranec zootechnika družstva, ktorý je v Bratislave na ministerstve právnikom“ je zvyčajne spoľahlivou cestou k problémom

Niektorí kvôli tomu, aby získali majoritu, často vravia o vlastníckej či majetkovej majorite, kupovali aj členské podiely...

Snaha získať vlastnícke pozície nákupom členských podielov je z právneho hľadiska v princípe vyhovujúca cesta. Málokedy však vedie k očakávanému a žiaducemu výsledku. V praxi sa iba výnimočne stáva, keď sa členovia družstva, ktorí zvyčajne majú aj pracovný pomer v družstve, rozhodnú dobrovoľne predať záujemcovi svoj členský podiel, alebo časť z neho. Najmä preto, že členský podiel akosi podvedome spájajú aj so svojim pracovným pomerom v družstve. Ak zoberieme do úvahy tento moment, tak sa záujemcovi málokedy podarí zhromaždiť nadpolovičnú väčšinu členských podielov v družstve, ktoré zároveň, keď sa spoja v rukách jediného člena predstavujú aj nadpolovičný počet hlasov. Jeden člen totiž vždy môže mať len jeden členský podiel. Za ďalšie platí, že získať povedzme 40 percent členských podielov je ako získať percento členských podielov. Záujemca musí prekonať istú kritickú hranicu. Je ňou najmä fakt, že členovia družstva identifikujú zvýšený záujem o kúpu povedzme posledných desiatich percent členských podielov a pre záujemcu zhoršujú podmienky obchodu. Cena dramaticky rastie. Takže, toto je síce právne korektná cesta, ak má vytvorené správne podmienky v stanovách, ale v praxi málokedy prináša žiaduce výsledky. Druhým rizikom ktorý často v praxi vidáme je, že družstvá majú nepresné zoznamy členov družstva. Často v minulosti totiž dochádzalo k úkonom, kedy istej nie nevýznamnej skupine členov „zanikol“ členských vzťah. Zanikol samozrejme z laického pohľadu predstavenstva družstva. Nie z pohľadu práva. Keďže členské práva sú nepremičateľné stretli sme sa aj s prípadmi, kedy družstvo evidovalo 148 členov, pričom ich v skutočnosti malo 312. A to je podstatný rozdiel, ak nakupujeme členské podiely kvôli vlastníckej majorite.

Témou sa bližšie zaoberáme v rubrike Zaujímavá téma na str.6

Investor versus majiteľ

Je známe, že družstevné podielnické listy sú slovenským unikátom. Svojho času podobný zákon prijali aj v Českej republike, ale tamojší Ústavný súd také legislatívne opatrenie zrušil z dôvodu jeho protiprávnosti. Slovenský Ústavný súd mal názor opačný. Družstevné podielnické listy sú teda aj naďalej slovenskou realitou. V snahe o získanie vlastnickej majority nie sú vôbec všeliakom.

Lukáš Hraňo:

Mnohí považujú nákup DPL za cieľ, ktorý im má zabezpečiť majoritnú pozíciu v družstve. Nákupom akéhokoľvek balíka DPL sa nezískava majoritný podiel na základnom imaní družstva.

V čase vlastnickej konsolidácie družstiev treba nechať bokom úvahy o tom, či vydanie DPL podľa zákona, alebo či prijatie zákona ako takého bolo spravodlivé alebo nie. A hoci sa s takýmito úvahami stále bežne stretávame, sú nepodstatné a zbytočné. Podstatnejšie sú otázky súvisiace s transparentnými vlastníkymi vzťahmi a dodržiavanie práv členov aj investorov, alebo ak chcete - „poľnoinvestorov“ družstva, či presnejšie - vlastníkov DPL.

To sú dve skupiny osôb, ktoré sa podieľajú na podnikaní družstva. A hoci sa investormi nazývajú bežne iba osoby, ktoré kupujú družstvo alebo jeho časť, či chceme alebo nechceme, investormi sú aj vlastníci DPL. A tí sa často dožadujú podielu zo zisku. Podľa právničky JUDr. Bronislavy Kubišovej majú naň právo. Reálnou sa ich požiadavka stáva až vtedy, keď družstvo dosiahlo zisk a členská schôdza rozhodne o jeho rozdelení, alebo o rozdelení časti zisku osobám, podieľajúcim sa na podnikaní družstva. V tomto prípade „nie je podstatné, či je majiteľ DPL členom družstva, alebo nie,“ konštatuje právnička Bronislava Kubišová.

Majitelia DPL však často poukazujú na to, že ich niektorí manažéri družstiev po takejto žiadosti jednoducho odbijú napríklad takouto odpoveďou: „Poľnohospodárstvo je na tom zle, potrebujeme peniaze na chod družstva a nemôžeme ich kde - komu rozdávať.“ Vzápätí sa majitelia DPL dožadujú informácie o ekonomickej kondícii družstva. Pritom tieto informácie sú verejne dostupné v zbierke listín, ktorú vedie príslušný registrový súd, v obvode sídla družstva. Jej súčasťou je totiž okrem iných dokumentov aj riadna individuálna účtovná závierka. „V zásade nie je povinnosťou manažerov družstva iniciatívne informovať vlastníkov DPL o ekonomickej kondícii družstva,“ vysvetľuje odborník na družstevné právo Daniel J. Kratky a dodáva: „Ak sa majiteľ DPL obozretné stará o svoju investíciu, tak si zabezpečí štandardné informácie o hospodárskom postavení družstva cez verejnú zbierku listín. Čo je však priam tragické nepochopenie veci je fakt, že v zásade neexistuje podobný investičný inštitút, kde investujete peniaze, a či dostanete alebo nedostanete podiel zo zisku, ak sa zisk vytvorí, rozhodne niekto iný.“

Ak načrieme do zákona o cenných papieroch, tak zistíme, že práva majiteľov cenných papierov vrátane majiteľov DPL sú vo svojom základe rovnaké. Akcionár oprávnené očakáva dividendu. Rozhoduje však o nej aj on sám, ak je prítomný na valnom zhromaždení akciovej

spoločnosti. Predpokladom je, samozrejme, vytvorenie zisku v danej spoločnosti. Ak niekto vlastní napríklad dlhopis, tak s dlhopismi je spojené fixné právo na výnos po istej dobe. V takomto prípade nie je rozhodujúce či spoločnosť alebo družstvo, ktoré dlhopisy vydalo, vytvorilo zisk alebo nie. Prípadne či o rozdelení zisku rozhodol príslušný orgán. V prípade DPL je unikátom, že o rozdelení zisku rozhoduje členská schôdza, s ktorou vlastníci DPL nemajú žiaden vzťah. Aby sa vytvoril, mali by sa družstvá venovať konsolidácii vlastníckych vzťahov v družstve.

Môžete namietkať, že pôvodný majiteľ DPL, ktorých sú na Slovensku desiatky tisíc, nie je investor. Možno však pripustíte, že investorom je ten, kto kúpil balík DPL od pôvodných vlastníkov, ktorým ich vydalo poľnohospodárske družstvo. Mali by ste však pripustiť aj to, že jedna aj druhá skupina vlastníkov DPL majú rovnaké práva a nemal by sa medzi nimi robiť rozdiel. Slovenská realita však napovedá, že často sa tieto dve skupiny vnímajú úplne odlišne. Možno postačí na ilustráciu, že je to naozaj tak, jeden jediný príklad z reálnej praxe.

Príbeh - slovenský

Majorita cez DPL?

V záujme získania výhodnejšej pozície v družstve kupoval F.S. družstevné podielnické listy od nečlenov družstva. Keďže bol členom predstavenstva, ľahko sa dostal k zoznamu vlastníkov DPL. Využil však aj ďalšie informácie. Tie o reálnej hodnote DPL družstva podhodnotil, a tak kúpil od starších ľudí ich družstevné podielnické listy lacnejšie. Keď vďaka nim nadobudol potrebnú hlasovaciu pozíciu, prestali ho zaujímať práva zvyšných vlastníkov DPL. Družstvo ukončilo hospodársky rok so ziskom. Jeho hlasovacia pozícia mu umožnila presadiť na členskej schôdzi, že podiel z časti zisku sa rozdelí iba medzi členov družstva podľa miery zásluh na hospodárskom výsledku družstva.

Zdá sa vám takýto príbeh akoby sa udial na inej planéte? Nie veru. Takto a podobne sa naozaj správajú niektorí manažéri družstiev. Nebudeme si všimáť spôsob, akým F.S. získal družstevné podielnické listy. Je evidentné, že jeho konanie súvisí s trestnoprávnou zodpovednosťou, ktorej sme sa venovali v januárovom vydaní nášho časopisu. Všimnime si len jeho postoj k sebe samému,

ako vlastníkov DPL a k zvyšným vlastníkom DPL, ktorých svojim konaním odstrčil, ako obťažujúci hmyz. Uprednostnil svoje záujmy a potreby. Tie sa podľa jeho predstáv naplnili a jeho konanie napovedá, že ostatné ho nezaujímalo. Nezohľadnil očakávania zvyšných vlastníkov DPL. Vlastne, nezohľadnila ich ani členská schôdza. Takýmto rozhodnutím členskej schôdzy sa vlastne družstvo priznalo, že jedna skupina vlastníkov DPL je „akože ich“ a tá druhá nie. Inak povedané – rozhodnutie členskej schôdzy priznalo právo podieľať sa na zisku iba časti vlastníkov DPL. A ešte inak povedané – dali najavo, že neuznávajú rovnaké práva všetkým vlastníkom DPL a vnímajú ich ako dve rozdielne skupiny.

Bronislava Kubišová:

“

Nie je podstatné či je majiteľ DPL členom družstva alebo nie. Ak družstvo vytvorí zisk má právo podieľať sa ňom.

Isteže nemôžeme konanie v uvedenom príbehu zovšeobecňovať. Aj keď v takej či onej podobe sa objavuje v praxi dosť často. Bezo sporu však podobné konanie vyvoláva vlnu negatívnych emócií aj voči tým manažérom, ktorí sa snažia o konsolidáciu vzťahov v družstve. Keď získanú majoritnú pozíciu spôsobom, aký sme opísali v príbehu, predá manažér nejakému investorovi, je už oheň na streche. Pretože ju nepredá za tú zlomkovú cenu, ktorú on zaplatil vlastníkom DPL, ale už ide o reálnu trhovú hodnotu toho podielu, ktorý predáva. Toto všeobecne dráždi vlastníkov DPL a oprávnené tvrdia, že ich ktosi chce zneužiť na svoje obohatenie sa. Napokon F.S. naozaj „zneužil informácie verejne nie prístupné, svoju štatutárnu pozíciu a neoprávnené sa obohatil na

Príbeh - (ne)podobný zo zámoria

Vlastník DPL a Sioux

Pristavme sa na chvíľu pri negatívnom postoji k vlastníkom DPL, ktorí chcú uplatniť svoje právo podieľať sa na zisku a družstvo im ho odopiera. Správanie sa manažérov družstiev možno prirovnáť, síce k absurdnej, ale za istých okolností možno reálnej reakcii amerických farmárov. Predstavte si, že za ním príde indián z kmeňa Siousov. Žiada ho, aby mu vydal pôdu na ktorej pestuje obilie alebo kukuricu. Sioux sa totiž domnieva, že tá pôda mu patrí, lebo päť generácií Siousov ju vlastnilo. Americký farmár si nedokáže predstaviť, že by mal vrátiť pôdu Siousovi. Je toho názoru, že ju nadobudol zákonne. Aj keď je otázne, či o pôdu prišli v súlade s morálkou aj spomínaní indiáni. Bez ohľadu na to je však postavenie vlastníka DPL často krát podobné, ako postavenie toho indiána.

úkor ostatných,“ potvrdzuje právnička JUDr. Bronislava Kubišová a dodáva: „Poznatky a skúsenosti z praxe napovedajú, že takéto konanie voči vlastníkom DPL je jedným z faktorov, ktoré ovplyvňujú verejnú mienku o družstvách.“

Danajský dar alebo plnoprávne vlastníctvo

Vývoj v slovenských poľnohospodárskych družstvách často pripomína honbu za majetkom. Príznačná je koncentrácia kontroly a vlastníctva v rukách jednotlivcov alebo úzkej skupiny ľudí. Niekedy sa používa aj termín „privatizácia družstva“. Niektorí manažéri, sa zvyčajne iba tichučko priznajú, že „privatizovali“ družstvo. Lenže privatizácia znamená odstátnenie. Keďže je družstvo spoločenstvom vlastníkov je evidentné, že nejde o odstátnenie. Nejde teda o privatizáciu, ale o zmenu vlastníckych pomerov v družstve. Niektorí manažéri družstiev netaja, že dosiahli svoj cieľ. Tvrdia, že kúpou balíka DPL sa stali väčšinovými majiteľmi družstva. Ale naozaj je tomu tak?

V praxi prevláda presvedčenie, že väčšinovým vlastníkom družstva je osoba, ktorá nakúpila najväčší podiel družstevných podielnických listov. Právnik JUDr. Bc. Lukáš Hraňo pripája takýto poznatok: „Za väčšinového vlastníka sa považovala skupina ľudí, ktorá síce nenakúpila 51 percent družstevných podielnických listov, ale nižšie percento, ktoré im podľa ich laickej mienky zabezpečilo ich vysnívanú silnú pozíciu. Nákup DPL bol ich cieľom, ktorý im mal zabezpečiť majoritnú vlastnícku pozíciu v družstve. Cesta za takýmto cieľom sa však javí ako zjavné nepochopenie veci. Nákupom akéhokoľvek balíka DPL sa totiž nezískava majoritný podiel na základnom imaní družstva.“ Odborník na družstevné právo Daniel J. Kratky dodáva: „Je evidentné, že zjavnou túžbou konkrétnej osoby alebo osôb bolo podieľať sa prostredníctvom svojho členského podielu majoritným dielom na imaní družstva. Treba však rozlišovať. Či je cieľom získať majoritu na obchodnom imaní, keď mieru účasti sprostredkovane reprezentuje členský podiel a priamo ďalšia majetková účasť. Alebo je cieľom získanie majority na základnom imaní družstva. V takomto prípade má význam uvažovať výlučne o základnom alebo ďalšom členskom vklade.“

Ak to teda zhrnieme, tak člen družstva môže o sebe povedať, že je majoritným „majiteľom“ družstva len vtedy, ak sa jeho členský podiel rovná minimálne 51 percentám hodnoty základného imania družstva. „Dosiabnutie uvedenej pozície,“ pripomína právnik Daniel J. Kratky „súčasne vyžaduje definíciu práv, ktoré jej prináležia. Malo by sa to zakotviť najmä do stanov družstva. Inak je dosiabnutie takejto pozície skôr danajským darom, ako hodnotnou a plnoprávnou vlastníckou a členskou pozíciou.“

Cieľ alebo prostriedok

Už sme spomínali, že viacerí manažéri družstiev považujú nákup družstevných podielnických listov za cieľ svojho snaženia. Aby im ich získanie zaručilo majoritnú vlastnícku pozíciu

Daniel J. Kratky:

“

Ak si manažér družstva či akákoľvek iná osoba vytyčuje za cieľ získanie pozície majoritného „kvázi investora európskeho typu“ kúpou „investičných“ cenných papierov v podobe družstevných podielnických listov, je to len otázka investičnej stratégie.

v družstve. Ibaže nákupom akéhokoľvek majoritného balíka družstevných podielnických listov nezískajú majoritný podiel na základnom imaní družstva. „Za istých okolností môžu nadobudnuté družstevné podielnické listy predstavovať majoritný podiel na obchodnom imaní družstva,“ konštatuje Daniel J. Kratky a dodáva: „Práva, ktoré sú späté s družstevnými podielnickými listami nemožno individuálne a nad rámec práv definovaných tzv. Transformačným zákonom upraviť stanovami. Ich zákonný rámec je pre potrebu majoritného vlastníka vonkoncom nepostačujúci a nevyhovujúci.“

Ak si teda manažér družstva, či akákoľvek iná osoba vytyčuje za cieľ získanie pozície majoritného „kvázi investora európskeho typu“ kúpou „investičných“ cenných papierov v podobe družstevných podielnických listov, je to podľa Daniela J. Kratkeho „len otázka investičnej stratégie“.

A hoci sa viacerí manažéri družstiev priznali, že získanie vlastníckej majority v podobe hlasov na členskej schôdzy im uľahčilo riadenie družstva, je otázne či nejde iba o kontrolnú pozíciu.

Prechodu z kontrolnej na majetkovú pozíciu v družstve sa budeme zaoberať na podujatí:

FARMFÖRUM REGIÖN
JAR 2012

Majetkové pojmy v družstve z hľadiska práva

V čase, keď družstvá konsolidujú vnútorné vlastnícke vzťahy je dôležité dokonale ovládať základné pojmy, od ktorých sa môže odvíjať okrem iného aj vlastnícka majorita. Preto ich uvádzame tak, ako ich definuje slovenská legislatíva.

Majetkové pojmy v družstve identifikovala právnička a konateľka spoločnosti LawFarm JUDr. Bronislava Kubišová

Obchodný majetok

Pojem „obchodný majetok“ nájdeme upravený v Obchodnom zákonníku. Konkrétne in ustanovení § 6, ktorý ho definuje ako *súhrn majetkových hodnôt (vecí, pohľadávok, práv a peniazmi ocenených iných hodnôt), ktoré patria podnikateľovi a slúžia alebo sú určené na jeho podnikanie*.

V tomto prípade je podnikateľom dané družstvo a majetkovými hodnotami všetky veci, pohľadávky, práva a iné hodnoty, ktoré mu patria. Spoločne ich môžeme nazvať aj **všetky aktíva podnikateľa**. Vecami rozumieme hnutelné aj nehnuteľné veci. Nehnuteľnosťami vo vlastníctve družstva sú najčastejšie budovy a pozemky.

Pohľadávkami nemáme na mysli iba pohľadávky zmluvné, napríklad voči odberateľom. Keďže súčasťou obchodného majetku sú aj splatené vklady členov družstva, tak obchodným majetkom sú aj pohľadávky družstva na splatenie doposiaľ nesplatených členských vkladov alebo ďalších majetkových účastí.

Niektoré poľnohospodárske podniky (družstvá) budú mať v obchodnom majetku aj práva – napríklad právo k ochrannej známke či právo patentové. Nie je výnimkou, že obchodný majetok družstva tvoria aj iné, peniazmi ocenené hodnoty. Napríklad know – how výrobného procesu alebo obchodné podiely vo firmách, v ktorých je družstvo spoločníkom.

Obchodné imanie

Podľa Obchodného zákonníka sa pod obchodným imaním rozumie *súbor obchodného majetku a záväzkov vzniknutých podnikateľovi v súvislosti s podnikaním*. Obchodné imanie je v prípade družstva predovšetkým právny pojem, majúci význam tam, kde zákon k nemu viaže nejaké zákonné súvislosti – zrušenie družstva bez likvidácie, predaj podniku alebo jeho časti, zmena právnej formy družstva (napríklad na spoločnosť s ručením obmedzeným alebo akciovú spoločnosť) a podobne.

Obchodné imanie nie je účtovným rozdielom medzi obchodným majetkom (obchodný majetok tvorí súbor všetkých aktív) a záväzkami družstva. V tomto prípade sú aktíva aj pasíva rovnocenné a stoja vedľa seba.

Vlastné imanie

Na rozdiel od obchodného imania tvoria *vlastné imanie vlastné zdroje financovania obchodného majetku družstva*.

Zatiaľ čo obchodné imanie má význam predovšetkým právny, vlastné imanie je významným pojmom z účtovného hľadiska. V účtovníctve sa zobrazuje na strane pasív a patria do neho základné imanie družstva, nedeliteľný a rezervný fond, iné fondy družstva majúce zabezpečovaciu funkciu a prirodzene aj zisk, pretože ním sú zabezpečovacie fondy v družstve tvorené.

Čisté obchodné imanie

Obchodné imanie je súbor aktív a pasív. Čisté obchodné imanie je *obchodný majetok družstva po odpočítaní všetkých záväzkov, vzniknutých v súvislosti s podnikaním*.

Čistým imaním je prakticky rozdiel medzi hodnotou obchodného majetku družstva a jeho záväzkami, pričom konečná suma predstavuje výsledný majetok. Ide teda o hodnotu, ktorá vyjadruje „skutočný“ majetok družstva. S takýmito číslami pracujú napríklad znalci pri ohodnotení podniku. Z účtovného hľadiska ide o rozdiel medzi *aktívami a pasívami* družstva.

Základné imanie

V zmysle ust. § 223 Obchodného zákonníka, základným imaním družstva je *súhrn všetkých členských vkladov, na splatenie ktorých sa zaviazali členovia družstva*.

Z definície je zjavné, že základné imanie družstva bude tvoriť aj základný členský vklad, aj ďalší členský vklad každého člena, a to bezohľadu na to, či ich už splatil alebo sa zaviazal splatiť ich, a k reálnej úhrade sumy započítavajúcej na členský vklad člena dôjde až v budúcnosti. Do základného imania sa nepočíta ďalšia majetková účasť člena. Táto samozrejme v družstve môže existovať (ustanovenie § 223 odsek 5 Obchodného zákonníka), ale vo výške základného imania družstva sa nezohľadňuje. Potom aj platí, že nemá žiaden vzťah k zapisovanému základnému imaniu družstva.

Zapisované základné imanie

Družstvo musí určiť v stanovách *časť základného imania, ktorá sa zapíše do obchodného registra*. Preto aj hovoríme o zapisovanom základnom imaní. Jeho minimálna výška podľa zákona je 1250 eur.

Pozor, nesmieme si ho zamieňať so základným imaním. Zapisované základné imanie nie je súčtom vkladov členov do družstva. Je to presne stanovená suma, ktorú určí družstvo, a táto suma sa zobrazuje aj vo výpise z obchodného registra. Je teda verejne známym údajom o družstve.

Zatiaľ čo z účtovného hľadiska je zapisované základné imanie termínom bezvýznamným, z hľadiska práva sa o ňom dočítame v súvislosti s povinnosťou družstva tvoriť nedeliteľný fond. Družstvo je povinné pri svojom vzniku

Bronislava Kubišová:

“

Verejne známym údajom o družstve je zapisované základné imanie.

Tento údaj sa nachádza vo výpise z obchodného registra. Základné imanie družstva je však vždy vyššie.

zriadiť nedeliteľný fond minimálne vo výške 10% zapisovaného základného imania. Následne má družstvo zákonnú povinnosť každoročne dopĺňať nedeliteľný fond zo zisku družstva.

Na zapisované základné imanie zákonodarca kladie dôraz už pri vzniku družstva, pretože je povinnosťou ustanovujúcej schôdze družstva vedúcej k jeho založeniu a vzniku, aby určila zapisované základné imanie. Pred podaním návrhu na zápis družstva do obchodného registra, musí byť splatená aspoň jeho polovica.

To, akú sumu si družstvo zapísalo do obchodného registra v mieste určenom pre zapisované základné imanie nič nevypovie o ekonomickom stave družstva, ani nepomôže potenciálnym obchodným partnerom odhadnúť platobnú schopnosť družstva. Navonok sa môže vypovedacia schopnosť zapisovaného základného imania javiť ako sporná. Avšak ani základné imanie nemá takú vypovedaciu hodnotu o družstve, ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať. Existujú totiž družstvá s početnou členskou základňou, ktorých hodnota základného imania je vysoká práve z tohto dôvodu, napriek tomu balansujú na hranici prežitia a ich obchodný majetok má minimálnu hodnotu.

Dôležité je uvedomiť si, že zapisované základné imanie v družstve nemôže byť nikdy vyššie ako základné imanie družstva. Priečilo by sa priamo požiadavke zákonodarcu, že zapisované základné imanie je len časťou základného imania družstva (viď zákonnú definíciu zapisovaného základného imania v ust. § 223 odsek 3 Obchodného zákonníka).

V čase vzniku družstva je výška zapisovaného základného imania totožná s výškou základných členských vkladov. To je jediný moment, keď sa základné imanie družstva rovná zapisovanému základnému imaníu. Neskôr, počas existencie družstva, sa však výška základného imania mení v závislosti od rôznych faktorov. Otvplyvňuje ho napríklad počet členov družstva. Pokiaľ by zapisované základné imanie bolo vyššie ako základné imanie, môže to viesť až k zrušeniu družstva zo strany súdu.

Do hry vstúpia regionálne komory

Viac ako 3 a pol milióna hektárov poľnohospodárskej pôdy a lesov podlieha na Slovensku daní z pozemkov

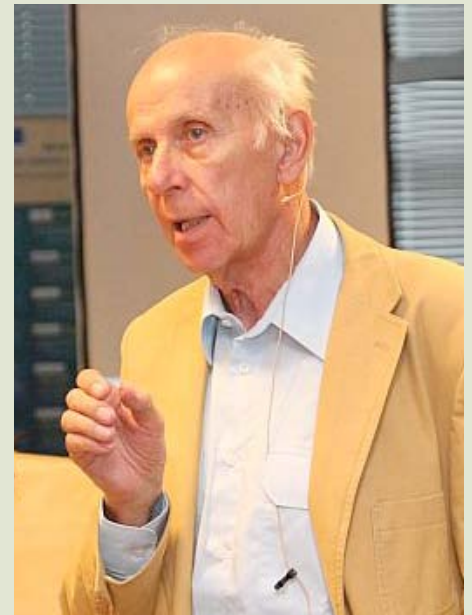
Dane z pozemkov už niekoľko rokov kvária poľnohospodárov. V niektorých obciach ich postupne neúmerne zvyšovali. Umožnil im to zákon O výške daní z pozemkov. Predseda Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS) Jozef Dvonč priznáva, že práve tieto dane sú výrazným príjmom do obecnej kasy. Ale aj to, že niektoré obce ich extrémne zvýšili. Predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory (SPPK) Milan Semančík vyjadril na nedávnom stretnutí zástupcov ZMOS a SPPK znepokojenie nad tým, že pri ich vyrubovaní sa občas znevýhodňuje jedna podnikateľská alebo vlastnícka forma na úkor inej. Jozef Dvonč v tejto súvislosti upozornil na zložité postavenie obcí pri finančnom krytí úloh a služieb, ktoré poskytujú občanom. Jedným dychom však dodal, že „ZMOS v danom momente nevidí žiadny iný zdroj, ktorý by obciam dokázal nahradiť dane z pozemkov.“

Obidve strany sa zhodli, že pri určovaní daňového zaťaženia je nutná komunikácia predstaviteľov obce s podnikateľmi aj hľadanie obojstranne prijateľných riešení. Žiadna obec predsa nemôže mať záujem na likvidácii miestnych podnikateľov, pretože by tým klesli jej príjmy. Zástupcovia ZMOS prislúbili, že túto problematiku prerokujú a vydajú pre obce usmernenie, ako sa má v praxi využívať zákon o miestnych daniach a poplatkoch za miestne a drobné komunálne odpady. Rovnako vyzývajú regionálne združenia ZMOS, aby sa stretli s predstaviteľmi regionálnych poľnohospodárskych a potravinárskych komôr (RPPK) a rokovali o daňových aj ďalších problémoch. Podľa Jozefa Dvonča sa totiž práve na regionálnej môžu rozobrať aj konkrétne prípady a hľadať východiská. Aby do hry nevstupovali iné záujmy, iba pragmatické určenie dane z pozemkov.

Rad Ľudovíta Štúra bryndzi

Možno málokto vie, že profesor Ebringer výrazne prispel k zápisu slovenskej bryndze do zoznamu chránených výrobkov. Všetko sa to začalo v roku 2002 v Paríži. Tam ho zaujala diskusia kolegov mikrobiológov o zdravotných účinkoch syrov vyrábaných z surového kravskeho mlieka bez pasterizácie. Určite to nebola náhoda, keď jeho pozornosť po návrate z Francúzska vzbudilo udeľovanie značky Slovak Gold tepelne opracovanej termizovanej bryndzi. „Na druhý deň som ju kúpil v obchode,“ spomína dnes osemdesiatnik Libor Ebringer. Vzápätí ju otestovali v laboratóriu a výsledky boli veru veľmi zaujímavé. Profesor Ebringer dnes už s úsmevom konštatuje: „Verte mi, nebola v nej zachovaná ani jediná zdravú prospešná baktéria z tých, ktoré bežne nájdeme v čerstvej bryndzi. Bol to mŕtvy produkt. Podobné výsledky by sa zistili aj po zobriatí jogurtu. Výsledky som zverejnil a „dotknutí“ ma okamžite obvinili, že ma ktosi podplatil. Názor som však ani po nátlaku a vyhrážkach nezmenil.“ Unikátny patent prírody, ako nazval čerstvú bryndzu, mu na niekoľko rokov zamestnal myseľ aj všetok čas. S tímom odborníkov sa venoval výskumu. Zistili, že pri

spracúvaní ovčieho mlieka podľa pôvodných receptúr sa v pravej bryndzi doslova premnožujú „dobré“ mliečne baktérie a tie produkujú rôzne kyseliny a látky podobné antibiotikám, zabíjajúce choroboplodné baktérie. Podľa profesora Ebringera možno tento proces zrenia bryndze na salaši považovať za unikátny patent prírody, keď sa rozmnožia „priateľské“ baktérie, najčastejšie mliečne baktérie a kvasinky, z ktorých mnohé majú probiotické vlastnosti. Ich blahodarný, ba až liečivý účinok na ľudský organizmus je nevyvrátiteľný. V jednom grame bryndze sa nachádza približne miliarda týchto prospešných mikroorganizmov, čo je najmenej stokrát viac ako v jogurtoch. Tiež nie je bez zaujímavosti, že zatiaľ čo probiotický jogurt obsahuje len dva, niekedy tri druhy živých mliečnych baktérií, bryndza až vyše dvadsať. Bryndza má zásluhou mliečnych baktérií a kvasiniek pozitívne účinky na zdravie pri prevencii rakoviny, cievnych ochorení (infarkt myokardu, mozgová príhoda), zažívacích problémoch, rednutí kostí či cukrovke. Posilňuje imunitu, stlmuje hladinu cholesterolu v krvi a dokonca znižuje krvný tlak. Nuž a práve tieto výsledky výskumu umožnili skompletizovať žiadosť o zápis do registra chránených výrobkov.

Začiatkom roka prevzal mikrobiológ profesor Libor Ebringer Rad Ľudovíta Štúra II. triedy za výrazný prínos v oblasti mikrobiológie a šírenie dobrého mena Slovenska v zahraničí

Farmári nepodvádzajte!

Európska komisia chce netradičným spôsobom posvietiť na farmárov, ktorí podvádzajú pri dotáciách. Podľa Michala Svičeka z Výskumného ústavu pôdozvedectva a ochrany pôdy je typickým podvodom na Slovensku napríklad zlá lokalizácia jednotlivých poľnohospodárskych parciel, či udanie alebo zakreslenie zlej výmery. Aj preto nie je v poriadku napríklad až tretina žiadostí o podporu na výmeru poľnohospodárskej pôdy, ktoré skontroluje Pôdohospodárska platobná agentúra. Michal Sviček v tejto súvislosti vysvetľuje, že farmári buď prídu o peniaze, alebo sa im potom v ďalších rokoch kráti dotácie. Doterajšie kontroly prostredníctvom satelitu sa ukázali ako nie veľmi spoľahlivé. Napokon aj slovenskí poľnohospodári to pocítili na vlastnej koži, keď sa prostredníctvom satelitných

snímok overovali škody, ktoré spôsobili povodne na plodinách. Výrazným podvodom je však napríklad v Španielsku používanie papierových makiet stromov v olivových hájoch. Cez satelit sa jednoducho nedá zistiť, či španielski farmári uspokojujú kontrolu vyplácania dotácií reálne vysadenými olivovníkmi, alebo maketami. Spoľahlivosť satelitov spochybňujú aj britskí farmári. Stalo sa, že na satelitnej snímke sa rozoznala stavba, v skutočnosti to však bol senník. A tak odborníci navrhli využívať na tento účel malé špionážne lietadlá. Bezpilotné lietadlo by vraj mohlo rozpoznať kopy sena. Takýto spôsob kontroly vyplácania dotácií sa už overuje nad francúzskymi vinicami. Objavili sa už aj v Taliansku a španielskom Katalánsku. Každý rok ide na dotácie a platby pre európske poľnohospodárstvo najviac z bruselského rozpočtu. Vlani to bolo 42 percent z peňazí rozpočtu – presne 59 miliárd eur.

Ktovie či všetok vinič dopestujú vo Francúzsku s podporou.

Menia zastarané predstavy o družstvách

V tejto rubrike predstavujeme poľnohospodárske družstvá, ktoré sa v 16. ročníku prestížnej súťaže poľnohospodárskych manažmentov TOP AGRO umiestnili v stovke najlepších na popredných miestach. Na druhej najvyššej priečke zakotvilo Poľnohospodárske družstvo z Kalnej nad Hronom. Vyslúžilo si aj titul Skokan roka. A hoci družstvo patrí k stáliciam súťaže, tentoraz bodovalo po zmene vlastníka. O zmene vlastníckych pomerov v kalnianskom družstve sa po Slovensku všeličo pošuškáva. To však neznamená, že by ho mal hlavný organizátor súťaže, ktorým je Klub poľnohospodárskych novinárov zo súťaže vyradiť. A umiestnenie v súťaži je hlavným motívom publikovania reportáží v našom časopise.

Michael Bager Houmann:

“**Do družstva vstúpili s kapitálom dánski investori, ale všetky peniaze, ktoré PD Kalná zarobí, zostávajú na Slovensku. Dôverujeme tunajším ľuďom.**”

V globalizovanom svete nie je vstup zahraničných investorov ničím výnimočným. Na Slovensku sú najčastejšími zahraničnými investormi Dáni, Holanďania a Česi. Podľa výsledkov štruktúrneho cenzu, ktorý uskutočnil Štatistický úrad SR v roku 2010 vstúpili u nás zahraniční investori do 144 poľnohospodárskych fariem. Od roku 2009 je medzi nimi aj Poľnohospodárske družstvo v Kalnej nad Hronom. Kým vstup zahraničných investorov je vo svete bežným javom, u nás sa o takomto akte priveľa hovorí. Zväčša s ironickým nádychom. Bolo tomu tak aj v prípade Kalnej.

Viacere dánske skupiny hospodária na Slovensku približne na 60 tisíc hektároch poľnohospodárskej pôdy. Chovajú takmer desaťtisíc dojníc a dvojnásobný počet prasníc. K najväčším skupinám patrí Donau farm z okolia Šamorína a Kalnej nad Hronom, ale aj Dan Slovakia Agrar z okolia Dunajskej Stredy či Pigagro z Rimavskej Soboty. Prilákala ich k nám hlavne vyššia koncentrácia výroby, pri ktorej sa dajú potraviny dorábať efektívnejšie. A aj keď podnikajú dánski farmári na Slovensku už vyše desať rokov, našinci ich nátturu poriadne nepoznajú. Popísať ju dokážu iba tí, kde dánsky kapitál rozhoduje o smerovaní farmy. Kde ich prinútil zmeniť zabehané stereotypy. Výstižne to nazýva jeden z agronómov družstva v Kalnej Štefan Ivanič: „Priniesli západný štýl.“ A čo to presne znamená? Dalo by sa to jednoducho povedať takto: Pohľad na hospodárenie je meraný predovšetkým ekonomickou výnosnosťou.

Predaj neznamená zánik

Okolo predaja poľnohospodárskeho družstva v Kalnej nad Hronom dánskej skupine Donau farm sa veľa hovorilo aj hovorí. Domáci manažéri však vysvetľujú, že iniciatíva vzišla z ich strany. Mechanizátor družstva Alojz Štrba konštatuje: „My sme boli iniciátormi predaja a nie Dáni.“ Táto poznámka v praxi znamená, že každý, kto predal svoj podiel v družstve, musí rešpektovať nový status quo. A zmena pomerov v dánskom podaní znamená predovšetkým tlak na efektívnosť. Pravdou je, že po predaji družstva prišli niektorí ľudia o robotu. Predtým robilo v družstve dvesto ľudí, dnes už len šesťdesiat. Ale tí, ktorí zostali sa majú ešte lepšie, ako predtým.

Dánski investori priniesli do družstva nové investície aj nové manažérske zručnosti a prístupy. Sú to moderní, vecne uvažujúci podnikatelia. Analýzy výnosov im veľmi rýchlo ukázali, že najslabším miestom družstevnej

ekonomiky je živočíšna výroba. A tak nasledovalo nekompromisné rozhodnutie zrušiť toto, v danej chvíli stratu produkujúce odvetvie. „Nebol to pre nás vôbec jednoduchý krok. Usilovali sme sa neprepustiť naraz veľa ľudí, uvoľňovali sme ich postupne. Väčšina z prepustených pracovala v zrušenej živočíšnej výrobe. Mnohí z nich boli už vo vyššom veku a rozhodli sa, že pôjdu do dôchodku. Hovoril som s bývalým predsedom družstva pánom Jurajom Varsányim a som presvedčený, že podobné rozhodnutie by skôr či neskôr čakalo niekdajšie vedenie družstva aj bez vstupu dánskych investorov,“ konštatuje riaditeľ družstva Michael Bager Houmann a dodáva: „Výroba mlieka aj mäsa bola stratová. Technológie na farmách zastarali, ani budovy už neboli v najlepšom stave. Ak raz budeme chcieť podnikat' v živočíšnej výrobe, začneme s novými technológiami, aby výroba bola konkurencieschopná. Fakt, že sme pred časom zrušili chov dobytka, vôbec neznamená, že ho v budúcnosti neobnovíme.“ Živočíšnu výrobu rušili postupne. Bolo to však podľa Michaela Houmanna z hľadiska ekonomiky a návratnosti vložených prostriedkov nevyhnutné.

Ťah na efektívnosť

Družstvo v Kalnej sa dnes orientuje na rastlinnú výrobu. Obilie, repka či kukurica sú nosnými plodínami na viac ako päť tisíc hektárovej výmere. Okrem produkcie plodín pre potravinársky priemysel je to aj produkcia osív. Dánski investori ho však posunuli na vyššiu úroveň. Najprv investovali do technológií. Nakúpili silnejšie traktory, kombajny a nákladné autá, rozmetadlá na priemyselné hnojivá a postrekovače. Od vstupu do družstva preinvestovali za tri roky zhruba 2,5 milióna eur. Riaditeľ Michael Houmann konštatuje: „Neurobili sme technologickú revolúciu. Avšak tým, že sme kúpili postrekovače s rozpätím ramien takmer 40 metrov, robíme ochranu rastlín ešte rýchlejšie a efektívnejšie. No nič by sme nedokázali bez ľudí z Kalnej a okolitých obcí. Som na nich čoraz viac hrdý.“ Svoje tvrdenie ilustruje takto: „Snažíme sa, aby sa ľudia starali o zverené veci. Šofér, ktorý jazdil predtým na starej 20-ročnej Liazke, dostal novú klimatizovanú Scaniu a na tvári mu vidno, ako veľmi si auto váži. Alebo iný - jazdí s novým traktorom, vymenil sériový kľúč od kabíny za špeciálny. Berie traktor ako svoj. To sa mi páči. Do Šamorína sme zasa kúpili super kombajn s komplikovaným manuálom. Kým prišli zo servisu, náš kombajnista si naštudoval používanie stroja. Takmer ho nemali čo učiť. Vážim si takýto prístup,“ hovorí Michael Houmann. Teraz volajú po investíciách budovy. Chcú sa pustiť do modernizácie skladov a pozberových liniek.

Agronom Štefan Ivanič a mechanizátor Alojz Štrba majú viac práce, zodpovednosti, ale aj voľnosti v rozhodovaní

Rok 2009, keď v Kalnej nad Hronom začínali hospodáriť, ich privítal suchom. Po kúpe družstva v apríli dva mesiace nespadla ani kvapka. Rok 2010 vyšiel už o čosi lepšie. Investície do rastlinnej výroby sa oplatili. Za všetko hovoria výsledky roku 2011. „Keď sa obzrieme späť, bol to veľmi uspokojivý rok,“ konštatuje finančná riaditeľka spoločnosti Donau farm Zuzana Benešová a dodáva, že rok 2011 skončilo PD Kalná nad Hronom „s produkciou vyššou ako je priemer. S pomerne optimálnym dažďom a včasnou starostlivosťou. Všetky plodiny boli optimálne. Čo sa však týka jačmeňa jarného, tam sme boli sklamaní z objemu produkcie, čo ale vykompenzovala cena. Bude ťažké splniť opäť rekordný rok 2011. Nová sezóna nezačala dobre.“

Pravdou je, že jedni v Kalnej nad Hronom o robotu prišli, iným poriadne pribudla. „Po príchode Dánov som získal viac voľnosti vo svojej práci, hoci jej mám možno trojnásobne viac, ale som omnoho pokojnejší a pracujem spokojnejšie,“ vraví mechanizátor Alojz Štrba. A či zarobia lepšie? „No určite je to oveľa lepšie ako predtým,“ pochváli sa a agronom Štefan Ivanič a dodáva: „Všetkým sa zvýšili mzdy, vrátane traktoristov. Ale každý musel v práci pridať. Nič nie je zadarmo.“

Často počuť otázku - ako sa zohral slovenský tím s dánskymi investormi? Jasne reaguje mechanizátor Alojz Štrba: „Dáni nikoho nenaháňajú, aby z neho vymýskali poslednú kvapku potu. Určite však chcú, aby každý robil v primeranom tempe. Presne, ako v západných firmách. Tam tiež nevidíte uponáhlaneho človeka. Ale nevidíte ani nikoho postávať či posedávať, a toto si musíme medzi traktoristami ustrážiť.“

Michael Bager Houmann a Zuzana Benešová pri preberaní ocenenia Skokan roka

Jasné vlastnícke vzťahy – záruka prosperity

Dánski investori, ktorí vstúpili do Kalnianskeho družstva za približne desať miliónov eur neofutovali svoj krok. Podľa Michaela Houmanna to bola určite správna voľba. Konštatuje: „Družstvo fungovalo veľmi dobre. Malo veľmi kvalitný manažment. Napokon ekonomika podniku bola dlhodobo v plusových číslach. Mohli sme plynulo pokračovať ďalej. Stáli sme na dobrých základoch.“

Spoločnosť Donau farm má majoritný podiel na majetku družstva. Vlastníci majetku, ktorých spoločnosť združuje vedia, čo chcú. Michael Bager Houmann tvrdí: „Boli by sme veľmi radi, keby nás všetci chápali ako slovenskú firmu. Do družstva vstúpili s kapitálom dánski investori, ale všetky peniaze, ktoré PD Kalná zarobí, zostávajú na Slovensku. Dôverujeme tunajším ľuďom. Ponechali sme si kľúčových manažérov – agronómov, mechanizátorov, vedúceho skladového hospodárstva, ktorí organizujú všetku prácu pre miestnych ľudí.“

Manažérske skúsenosti, ktoré Michael Houmann (absolvent Poľnohospodárskej univerzity v Lundbaku a nadstavby z makroekonomy) získal v Dánsku vo viacerých firmách zúročuje na Slovensku. Naposledy mal v rodnej krajine na starosti poľnohospodársku výrobu na dovedna dvetisíc hektároch. Jeden z dánskych investorov v PD Kalná je jeho dvadsaťročný priateľ a ten ho presvedčil, aby prišiel pracovať na Slovensko. Zvládnuť riadenie skupiny Donau farm, ktorá na Slovensku gazduje na približne 10 tisíc hektároch pôdy, nie je podľa neho až také zložité, pokiaľ človek neľutuje čas venovaný riadeniu firmy a vybuduje si okolo seba tím dobrých ľudí. „Ja ho mám,“ vysvetľuje Michael Houmann.

Zuzana Benešová:

“

Snažíme sa zmeniť zastarané predstavy o družstvách. Ide nám o to, aby sme mali modernú spoločnosť, ktorá vykonáva efektívne svoju poľnohospodársku činnosť.

Keďže investori odkupovali družstevné podiely, zachovali aj formu družstva. Podľa finančnej riaditeľky spoločnosti Zuzany Benešovej im záleží na rozvoji spoločnosti a jej efektívite. „Nezávisí to od právnej formy podnikania, ale od ľudí v pozadí firmy, teda manažérov spoločnosti. Tiež samozrejme od každodennej práce našich zamestnancov, ich záujmu učiť sa nové veci. Od záujmu manažérov rozvíjať sa v novom systéme riadenia spoločnosti a od nového systému myslenia. My sa snažíme zmeniť zastarané predstavy o družstvách. Snažíme sa o to, aby sme mali modernú spoločnosť, ktorá vykonáva efe-

ktívne svoju poľnohospodársku činnosť.“

Pravda, slovenskí družstevníci tým kalnianskym, či iným, kam vstúpil zahraničný kapitál, často závidia. Závidia im, že majú financie na rozvoj. Ale niekedy zabúdajú na to, že dobrý manažér, ktorý sa vyznáva v riadení, dokáže s dobrým tímom zázraky. Je veľa príkladov slovenských manažérov, ktorí to dokážu. Napokon - potvrdzuje to aj súťaž manažmentov TOP AGRO. Disciplína, poriadok, láska k pôde, najmä jasné vlastnícke vzťahy sú však tým základným ohnívom, od ktorých sa odvíja prosperita farmy. A nezáleží pritom na forme hospodárenia.

Moderné mechanizmy skvalitnili zber

Lákala ich kvalitná pôda?

Na Slovensku sa poľnohospodári, že zahraničných investorov láka na Slovensku kvalitná pôda, oveľa väčšia výmera fariem, ako je európsky štandard, ba aj nižšia cena práce... Riaditeľ kalnianskeho družstva Michael Bager Houmann však tvrdí: „Je to viac vecí. Výborná stredo-európska poloha Slovenska. Lietadlom je to sem z Kodane dve hodinky. Patríte do Európskej únie, platí sa eurom a krajina má celkom dobrú infraštruktúru. Nepopriem, že nás fascinovala veľkosť slovenských fariem. V Dánsku má priemerná farma rozlohu 150 až 200 hektárov. Na európske pomery to nie je málo. Ale podniky Slovensku hospodária na tisíc aj viac tisíc hektároch pôdy, čo ponúka veľké možnosti.“

Podľa neho je však pozadie migrácie podnikateľov trochu zložitejšie. Bolo obdobie, keď do Dánska prichádzali holandskí farmári a rozvíjali tam mliečny biznis. Michael Houmann konštatuje: „Rozvoj poľnohospodárstva v Dánsku je veľmi ťažký. Pred finančnou krízou bola cena pôdy veľmi vysoká – v porovnaní so Slovenskom bola možno desať, pätnásť násobne vyššia. Keďže sa bez pôdy nedá hospodáriť, ide sa za ňou. Okrem toho podnikanie na pôde čoraz viac zväzujú byrokratické predpisy. Pravdupovediac, dánska byrokracia je porovnateľná so slovenskou, odlišná je štruktúra fariem. Kým v Dánsku farmár zamestnáva zväčša dvoch, troch zamestnancov, na Slovensku je zamestnaných viac ľudí v administratíve, ale zasa je tu aj oveľa väčšia výmera podnikov.“

A aké je krédo v Kalnej nad Hronom? Michael Houmann vraví: „Spolupráca a obchodovanie len so serióznymi partnermi. Disciplína a dôsledné plnenie si povinností. Mám dve základné pravidlá: žiadny alkohol v práci a nijaká krádež. Za ňu by bolo okamžité prepustenie.“

Stípek Ján Škorňa Trvajte na svojich právach

Na Slovensku sme si kontrolórov a úradníkov vychovali tak, že my slúžime im a nie naopak. To je zvrátené. Ale u nás to už tak chodí, že každý kto chce niečo vybaviť, ide za svojim úradníkom s prosbou. Často však aj s pozornosťou (darčekom). Podobné je to aj vtedy, keď príde kontrola. Veď vždy sa nejaká chyba nájde. A tak sa z predčasného strachu sami posúvame do podriadenej pozície. Pritom by opak bol určite lepší. Sebavedomý postoj a čisté svedomie sú na zvrátenosť najlepším liekom. Ak mi pri kontrole nájdu chybu, budem znášať jej následky, veď nikto mi hlavu neodtrhne. Je predsa povinnosťou úradníka a kontrolóra ukázať správnu cestu a nie naopak. Možno, ak by sme takto postupovali viacerí, musel by byť kontrolór a úradník naozaj náš sluha a nie pán. Veď on je za to platený a žije z toho, že má najstý spôsob ako kladne vybaviť našu žiadosť a urobiť kontrolu tak, aby dostal veci na poriadok a nie dával pokuty či tváril sa nadradene.

Všetci si platíme dane (musíme to deklarovať, ak chceme dotácie). A z nich žijú aj tí, ktorí nás kontrolujú a obsluhujú na úradoch. Veľmi slušne, ale dôsledne im to pripomeňme. S dôrazom na fakt, že ak nás - farmárov zlikvidujú nezmyselnými predpismi a pokutami, ani oni nebudú mať z čoho žiť.

Vám aj sebe, želim veľa odvahy, aby sme spolu s úradníkmi a kontrolórmí vytvorili takú občiansku spoločnosť, v ktorej každý pozná svoje miesto a nehladá cestíčky poza pravidlá.

Osobnosti

Ing. Jarmila Dúbravská, PhD. sa vydala sa robotu

Patrí k tým, ktorí pochopili, že poslaním úradníka je slúžiť ľuďom. Je podľa mňa najprofesionálnejším úradníkom a najpracovitejším poľnohospodárom, akého som kedy stretol. A to na najrôznejších postoch. Či už pri zaraďovaní kôz do plemenitby alebo rokovanií za Slovensko v Bruseli.

Hovorí piatimi jazykmi, prednáša na vysokej škole a zároveň stále študuje. Pôsobí v krajinách bývalého východného bloku ako medzinárodný expert na označovanie zvierat a na plný úväzok pracuje ako tajomníčka Slovenského zväzu chovateľov.

Prešla rôznorodou praxou. Zbierala jahody, zvládla orbu na traktore, zväzanie sena, dojenie kráv, prasiere prasníc, pasenie oviec, kôz a koní. V roku 2000 sa dostala na študijný pobyt do Austrálie,

pre ňu do „ovčiarskeho neba“. Pôsobila tiež na Ministerstve pôdohospodárstva SR, kde v roku 2001 začala pracovať na referáte pre chov oviec a kôz, neskôr bola generálnou riaditeľkou sekcie poľnohospodárstva MP SR. Za osobný úspech považuje výsledok predstupových rokovanií Slovenska s EÚ pre oblasť ovce, kozy, keď sa jej s tímom spolupracovníkov podarilo získať finančné prostriedky pre chov viac ako 405 700 oviec a kôz.

Január v sade s profesorom Ivanom Hričovským

Použite gazdovský rozum starých otcov a natrite vápnom ovocné stromy. Tak takéto odporúčanie schádza na um v čase zasnežených záhrad poprednému slovenskému ovocinárovi.

Táto rada je však určená až na nadchádzajúcu zimnú sezónu. Tohtoročné extrémne mrazy však pripomenuli, aby ste na ňu na jeseň nezabudli. Je to recept starých otcov, ktorí vždy na jeseň stromy natierali vápnym mliekom.

Vápnenie stromov má niekoľko významov. Predovšetkým chráni stromy pred ohryzaním zverou, bráni vzniku mrazových trhlin, aj pred prehrievaním kmeňov na jar a následnému poškodeniu zamŕzaním, ale likviduje aj niektorých škodcov.

Správnou konzistenciou roztoku vápna a vody zistíte tak, že do neho ponoríte prst. Musí sa na ňom vytvoriť nepriehľadný film a z prsta kvapne len jedna kvapka. Nezabudnite, že stromy treba pred vápnením očistiť od starej kôry, suchých zvyškov konárov, lišajníkov a iných parazitov. Natierať treba celý kmeň vrátane spodnej časti koruny a konárov.

Rozum v hrsti Zachránili chov ošípaných

V Boľkoviach pri Lučenci postavili Bioplynku a zachránili tak najväčší slovenský chov ošípaných, ktorý je ešte v slovenských rukách. V dôsledku nových noriem Európskej únie by museli postaviť úplne novú hnojovicovú koncovku. Tá by znamenala zakopať príliš veľa peňazí do zeme. Namiesto toho postavili bioplynku, ktorú „kŕmia“ hnojovicou od ošípaných a kukuričnou silážou.

Výkon bioplynovej stanice je 1 Megawatt a stála 3,335 milióna eur. Majitelia podpísali zmluvu s elektrárnami na dodávku elektriny na 15 rokov a návratnosť investície si vyrátali na 8 rokov. Mimochodom výraz „kŕmenie“ bioplynky používajú preto, že živé organizmy kvasením vyrábajú plyn, ktorý roztáča motor a generátor na výrobu elektriny. Predseda družstva Ing. Rastislav Sločik potvrdil, že bioplynka ich počas 10 mesačnej prevádz-

ky prekvapila nižším apetítom. Pri plnom výkone jej stačí o 10% menej „krmiva“ (siláže). Vysvetľujú si to tak, že robia dobrú siláž.

Ak sa dnes rozhodnete stavať, musíte už rátať s tvrdšími podmienkami. Musíte deklarovať, že využijete teplo ako vedľajší produkt výroby elektrickej energie. Dostanete nižšiu výkupnú cenu za elektrinu. Navyše priame platby na pôdu, kde pestujete objemové krmivá dostanete iba vtedy, ak máte zaťaženie dobytčiami jednotkami.

Vlastnícke vzťahy v poľnohospodárskych družstvách nie sú konsolidované. Na tento fakt ukázala rozhlasová relácia Farmárova nedeľa 5.2.2012, zaoberajúca sa problémami družstevných podielnických listov (DPL). Samozrejme že problémy, ktoré v nej odznegli nemienime zovšeobecňovať. Ukazujú však, že mnohí vlastníci DPL na Slovensku sú dezorientovaní. Môžeme povedať, že by sa mali sami zaujímať o svoje cenné papiere. Na druhej strane by im však mali poľnohospodárske družstvá poskytovať viac informácií. A hoci sa v spomínanej relácii jej hosťa - experta na družstevné právo Daniela J. Kratkeho pýtali najmä vlastníci DPL, vybrali sme z nej niektoré otázky a odpovede, ktoré by mohli manažérom družstiev pomôcť rozvíjať komunikáciu s vlastními DPL a umožnili konsolidovať vzťahy v družstve.

Daniel J. Kratky

Terajší majitelia poľnohospodárskeho družstva, mimochodom prosperujúceho, kupovali DPL iba za desať percentnú hodnotu. Takto získali obrovský majetok za veľmi nízku cenu. Tí, ktorí si ponechali DPL by chceli mať účasť na zisku družstva, ale manažment ich neberie vážne. Dokedy bude na Slovensku takáto nespravodlivosť?

O právnej úprave, ktorá spôsobuje vlastníkom DPL problémy si môžeme myslieť čokoľvek. V každom prípade ale treba konštatovať, že predmetná právna úprava sa zrejme nezachovala úplne spravodlivo voči vlastníkom DPL, pretože oni, či ich predchodcovia, museli často násilne vložiť do družstva pôdu alebo živý a mŕtvý inventár a ako platidlo sa im vydali DPL. To samo o sebe by nebolo až tak škodlivé. Škodlivou sa stala prax, ktorou boli vlastníci DPL konfrontovaní. Keďže na Slovensku nejstuje reálny trh s DPL a družstvo často kupovalo alebo kupuje DPL za desať percent ich menovitej hodnoty, často sa táto situácia zneužíva na úkor vlastníka DPL. Vlastník DPL má zo zákona právo podieľať sa na zisku družstva. Ale iba vtedy, ak členská schôdza družstva rozhodne o jeho rozdelení. Lenže na takúto členskú schôdzu vlastníci DPL v zásade nemá prístup a teda nemôže o tejto skutočnosti rozhodovať. To znamená, že o tom, či vlastníci DPL dostane nejakú časť zisku alebo nedostane, de facto rozhoduje niekto iný.

Keby som sa vzdal DPL v prospech Fondu národného majetku (FNM), vzdal by som sa tým pádom aj pozemkov, ktoré vlastním, alebo nie?

DPL nemá žiadnu súvislosť s pozemkami. Ak

ich vlastníte, tak ich máte evidované na liste vlastníctva. FNM nadobúda iba tzv. bezcenné cenné papiere, presnejšie - cenné papiere bez reálnej hodnoty. Medzi ne často zaraďujú ich vlastníci aj DPL. To znamená, že ak bezodplatne darujete svoje DPL Fondu národného majetku, nemá to a nebude to mať nijaký súvis s pôdou, ktorú máte priznanú zápisom na liste vlastníctva a ktorú užíva družstvo.

30.10.2007 som predala 3 DPL poľnohospodárskemu družstvu. Družstvo ich však nepreviedlo na seba. Keďže som stále mala DPL na svojom účte, rozhodla som sa ich previesť v roku 2009 na FNM. Družstvo však založilo spoločnosť a od nej som v roku 2010 dostala oznámenie, že som dlžníkom. Hrozí mi nejaká právna povinnosť?

Ak ste v roku 2007 predali družstvu DPL, predpokladám, že ste za ne dostali zaplatené. Ak tieto DPL boli evidované na vašom majetkovom účte v Centrálnom depozitári cenných papierov, bolo treba zo strany kupujúceho - družstva, ale aj z vašej strany ako predávajúceho, dať Centrálnemu depozitáru cenných papierov pokyn, aby zaevidoval túto obchodnú transakciu. Teda - aby z vášho majetkového účtu tieto DPL previedol na účet družstva. Bolo by však treba preskúmať, ako ste sa v tejto otázke dohodli s družstvom. Či ste náhodou nesplnomocnili družstvo k tomu, aby vo vašom mene urobilo potrebné úkony. Ak ste totiž splnomocnili družstvo, aby vykonalo voči Centrálnemu depozitáru cenných papierov všetky tieto úkony, tak ste vašu povinnosť previesť tieto cenné papiere de jure splnili. De facto ste však tieto cenné papiere nepreviedli. Totiž cenné papiere, ak sú v zaknihovanej podobe získava kupujúci až vtedy, ak ich má pripísané na svoj majetkový účet. Ak ste sa v roku 2009 rozhodli, že tieto cenné papiere prevediete na Fond národného majetku, dopustili ste sa porušenia povinnosti, ktoré ste mali voči družstvu. Lebo nie je možné dvakrát previesť ten istý cenný papier, alebo tie isté DPL. Odporúčam mimosúdne sa dohodnúť so subjektom, ktorý teraz s vami komunikuje a nárokuje si na isté práva, pretože je vysoko pravdepodobné, že k pochybeniu došlo aj na vašej strane.

Je možné obchodovať s podielnickými listami družstva, ktoré už neexistujú? Prakticky sa zmenilo na spoločnosť s ručením obmedzeným, ale má iné IČO, je to úplne iný subjekt.

DPL zanikajú v momente, keď zaniká ich emitent - teda družstvo, ktoré predmetné DPL vydalo. Pokiaľ sa družstvo zmenilo na spoločnosť s ručením obmedzeným a k tejto zmene došlo tak, že sa zmenila právna forma, tak už z názvu „družstevný podielnický list vyplýva“, že ho nemôže spravovať spoločnosť s ručením obmedzeným ani akciová spoločnosť. V takomto prípade družstevné podielnické listy zo zákona zanikajú. Často sa však stáva, že ak družstvo zmení právnu formu, tak manažment družstva opomenie o tejto skutočnosti informovať Centrálny depozitár cenných papierov, ktorý eviduje družstevné podielnické listy. Pravidlom je, že DPL stále jestvujú ešte v zápise centrálného depozitára. Aj keď už predmetný subjekt - družstvo, ktorý DPL vydal už nejstuje.

Je to chyba zanikajúceho družstva?

Je to chyba družstva, pretože je povinné informovať nielen Centrálny depozitár cenných papierov, ale aj Obchodný register a iné dotknuté orgány o predmetnej zmene.

Družstvo je v úpadku. Právny zástupca družstva poslal vlastníkom DPL splnomocnenie na zastupovanie - teda či môže vlastníka zastupovať. Vlastník súhlasil. Keďže sa ale môže zbaviť DPL ešte v tomto roku prevodom na Fond národného majetku, chcel by ich previesť, lebo nevie, ako to s družstvom dopadne.

Vlastník DPL na rozdiel od člena družstva má v prípade konkurzu iné postavenie. V prípade konkurzu má totiž postavenie veriteľa. Teda osoby, ktorej družstvo sfaby dlžilo nejaké peniaze. Ako veriteľ má právo prihlásiť sa do konkurzu. Teda prihlásiť svoju pohľadávku, ktorá takto vznikla vlastníkom DPL. V prípade, že družstvo je v konkurze, veriteľ síce môže DPL previesť, ale obávam sa, že na trhu by sa našlo len veľmi málo subjektov, ktoré by chcelo nadobudnúť DPL družstva v konkurze. Odporúčam teda počkať, ako skončí konkurz. Momentom výmazu predmetného družstva z Obchodného registra zanikajú aj všetky cenné papiere, ktoré družstvo vydalo.

LawFarm je tu pre vás. Vaše otázky čakáme na adrese: redakcia@lawfarm.info

Hybridy LG - základ lepšej ekonomiky

Prichádza čas, keď sa rozhoduje o pestovaní a oseve jarných plodín. Je to teda obdobie rozhodovania sa, aké odrody jednotlivých plodín budeme pestovať. Pre pestovateľov kukurice sietej a slnečnice je dôležité správne sa rozhodnúť pre ten-ktorý hybrid. Zvykli sme si na ponuky osivárskych spoločností s nepreberným množstvom hybridov, ktoré ponúkajú na základe minimálnych cien, alebo čiastkových úspechov v porovnávaní poloprevádzkových pokusov.

Ako si teda vybrať ten správny hybrid? Čo je dôležité pri výbere hybridu kukurice pre úspešné pestovanie?

Základom úspechu je bezo sporu pestovanie takých hybridov, ktoré zabezpečia stabilne vysoké úrody v rôznych ročníkoch a rozmanitých pestovateľských podmienkach. Eliminovať sa riziká s pestovateľskou technológiou a strojové vybavenie jednotlivých podnikov je na dobrej úrovni. Ostáva znižovať nástrahy vplyvov medzi jednotlivými ročníkmi a klimatických podmienok. Kým medziročníková stabilita hybridov je dôležitou vlastnosťou, počasie a klimatické podmienky nevieme ovplyvniť. Jednoducho s nimi musíme žiť a vytvárať hodnoty v danom prostredí a v tých podmienkach, ktoré nám poskytne príroda. Mnohí si iste pamätajú rok 2010 ako zrážkovo nadpriemerný počas vegetácie a aj počas jesenných prác. Nasledujúci – teda vlaňajší rok 2011 priniesol opačný vplyv, najmä z hľadiska jesenného počasia. Zrážkovo podpriemerný a s tým spojené rekordne nízke zberové vlhkosti. Spomíname to preto, lebo rôzne prírodné stanovišťa prinášajú aj rôzne podmienky pestovania aj rôzne očakávania pri vyhodnocovaní úrod. Na všetky tieto očakávania a ohrozenia by sme sa mali pripraviť už výberom hybridu na pestovanie. Takýmto rozhodnutím, ktoré urobíme niekedy v priebehu dňa, hodiny, alebo aj niekoľkých minút môžeme výrazne ovplyvniť hospodársky výsledok celého podniku.

Ako by sme mali hodnotiť a porovnávať hybridy?

1. Na základe **dosiahnutej úrody a dobrej zberovej vlhkosti, čiže ekonomiky pestovania**. Vzhľadom na charakter jesenného počasia podstatnú časť nákladov na pestovanie kukurice na zrno tvoria náklady na sušenie. Je to nezanedbateľný faktor, ktorý ovplyvňuje v prvom rade prínos pestovania. Zámerne neuvádzam úrodu kukurice ako prvý faktor hodnotenia len preto, že rekordná úroda ktorá je dovezená z poľa do dvora aj s "vodou" nie je najdôležitejšia. Podstatná je úroda zohľadňujúca náklady spojené so sušením.

2. Na základe **maximálneho počtu dát**. Vyberajte si na základe komplexných výsledkov z väčšieho počtu lokalít s rôznymi pestovateľskými podmienkami. Niekedy vidíme ako zažiaria hybridy na jednej, alebo dvoch lokalitách. Stačí to? Má to dostatočnú výpovednú hodnotu? Postacuje to viac ako stabilita hybridu na viacerých pokusných stanovištiach? Dôležitá je stabilita úrod v rôznych oblastiach a v rôznych ročníkoch. Preto je dôležité vybrať a pestovať hybridy z dlhodobou udržateľnosťou v rôznych ročníkoch.

3. Dôležité je **porovnávať jednotlivé hybridy v rovnakej skorostnej skupine**. Pri porovnávaní jednotlivých hybridov a vhodnosti na pestovanie je potrebné zohľadňovať aj skorostnú skupinu. Je nelogické porovnávať úrody hybridov z rôznej FAO skupiny. Stáva sa to pomerne často, hlavne pri vyhodnocovaní poloprevádzkových pokusov. Osivárske spoločnosti často nasadzujú do týchto pokusov široké spektrum hybridov s FAO od 250 do 500. Sumárny výsledok z takéhoto poloprevádzkového pokusu nedáva potrebný obraz o každom hybridu. Najlepšou cestou je hľadať súvislosti

Ing. Juraj Drgoňa

a porovnávať hybridy v rovnakej skorostnej skupine a na základe väčšieho počtu údajov z rôznych lokalít.

Na základe týchto údajov si každý pestovateľ môže vytvoriť ucelený obraz o každom hybridu, ktorý sa rozhoduje zaradiť do svojich pestovateľských podmienok. Ďalším významným kritériom je aj sila a tradícia osivárskej, alebo šľachtiteľskej spoločnosti, ktorá je zárukou kvality vyšľachteného produktu.

Základom úspešného rozhodnutia pri výbere hybridov je zohľadnenie viacerých faktorov, ktoré vzájomne súvisia. Motiváciou úspechu by mala byť hlavne ekonomika pestovania. Každý pestovateľ v prvom rade pracuje a pestuje kukuricu preto, aby mal z toho zisk. Dosiahnuť maximálnu úrodu bez ohľadu na sledovanie nákladov na pestovanie, na sušenie pozberanej kukurice už nie je moderné. Rovnako je dôležité pestovať hybridy, ktoré prešli rôznymi komplexnými pestovateľskými skúškami, poloprevádzkovými pokusmi a nespoliehať sa na "ojedinelé rekordné úrody v poloprevádzkovom pokuse v jednom roku". Dobrá úroda, dobrá ekonomika, stabilita výnosov, spoľahlivosť v rôznych podmienkach sú hlavnými znakmi hybridov kukurice LG.

Ing. Juraj Drgoňa

Limagrain Slovensko, produktový manažér

Limagrain je mnohonárodná predovšetkým osivárska spoločnosť s celosvetovou pôsobnosťou. Na Slovensku dodáva osivá kukurice, slnečnice a repky ozimnej známe pod obchodnou známkou LG. Spoločnosť je známa svojou inovatívnosťou a aplikáciou nových poznatkov do praxe. Do popredia dlhodobo kladie ekonomické prínosy z pestovania a využívania svojich produktov. Je modernou spoločnosťou vybudovanou na dlhoročných tradíciách a skúsenostiach s jasnou víziou do budúcnosti.

OSIVÁ, KTORÉ VÁM PRINÁŠAJÚ ZISK

- **ISTOTA V KAŽDÝCH
PODMIENKACH**
- **MAXIMÁLNE ÚRODY**
- **SPOĽAHLIVÝ ZDRAVOTNÝ STAV**
- **KONVENČNĚ, VYŠŠÍ OBSAH
KYSELINY OLEJOVEJ**

Clearfield®

Production System for Sunflower

CLEARFIELD® - registrovaná obchodná známka firmy BASF

LG 55.25

LG 53.81 **OVINKA**

LG 54.51 HO CL

LG 56.36 HO

LG 56.56 HO

LG 56.55

LG 56.58 CL

LG 56.63 CL

Limagrain
Slovensko

www.lgseeds.sk

Ul. M. Rázusa 29, 984 01 Lučenec, tel.: 047 - 451 21 60, fax: 047 - 433 34 80

■ Ing. Eva Bednářová - 0907 850 952 ■ Atila Demeter - 0907 850 018 ■ Ing. Juraj Drgoňa - 0907 850 956 ■ Ing. Loránt Kása - 0917 681 979

■ Ing. Jarmila Adamek - 0918 796 257 ■ Ing. Pavel Beněš - 0905 886 704 ■ Ing. Ľubomír Palovák - 0907 850 069

Ste si naozaj istý, že...

- ...vaše družstvo má stanovy, ktoré vás ochránia?
- ...rozhodnutia členskej schôdze vášho družstva, sú nenapadnuteľné?
- ...máte DPL vášho družstva pod kontrolou?
- ...o kontrolnú pozíciu, ktorú ste nadobudli, vás nemôže nikto pripraviť?
- ...je vaše družstvo dostatočne ochránené pred nepriateľským prevzatím?

Na tieto otázky vám nie len odpovieme, ale dokážeme ich pre vás aj spoľahlivo vyriešiť.

Ochráňte vaše družstvo

a nastavte si úroveň jeho ochrany podľa vašich potrieb.

Dohodnite si s nami stretnutie o ochrane vášho družstva pred nepriateľským prevzatím.
Naši právnici sú vám k dispozícii na: T. č.: 055/694 17 45, E-mail: office@lawfarm.info